

Inlichtingen op het adres van H. F. Vroons, houdende klachten over handelingen aan 's Rijks Marinewerf te Amsterdam.

(63. 2.)

VERSLAG DER COMMISSIE.

De Commissie in wier handen gesteld is de Nota van Inlichtingen door de Ministers van Marine en Justitie verstrekt op het adres van H. F. Vroons te Amsterdam, houdende klachten over behandeling aan 's Rijks Marinewerf, heeft de eer naar aanleiding van het adres het volgende mede te deelen.

Adressant werd den 7den April 1891 op de Rijkswerf geplaatst, als werkman aan den spantenoven in de grofmederij.

In 1892 ontdekte hij dat op 's Rijks werf nu en dan oneerlijkheden plaats vonden, waarvan het volgende voorbeeld wordt genoemd.

Een met name aangeduide koopman te Amsterdam had een hoop oud ijzer op de werf gekocht, en een zestal werklieden uit de grofmederij, onder welke één voorman, weten te bewegen, dezen koop met drie à vierduizend kilogram bruikbaar ijzer uit de grofmederij te vermeerderen, waarvoor aan den voorman twee maal tien gulden werden betaald.

Adressant werd aangeboden in dezen buit te deelen, maar hij weigerde dit, hetgeen hem kwalijk werd genomen en aanleiding gaf tot bedreiging met mishandeling.

Een beklag, hierover door adressant bij den baas ingebracht, gaf aanleiding tot zijne verplaatsing naar eene andere smederij.

Door den officier van politie geroepen om inlichtingen te verstrekken, vreesde adressant daaraan te voldoen, met het oog op zijne veiligheid. Toen echter een bevel van den officier volgde, deelde hij mede wat hij van de zaak wist. Later voor den raad van informatie geroepen, bevestigde hij de gedane verklaringen onder eede.

Kort hierna werd adressant, naar zijn beweren ten gevolge van de door hem afgelegde verklaringen, van de laatstgemelde smederij onder de sjouwerlieden in de open lucht geplaatst.

Den 21sten November 1893 heeft adressant zich gewend tot den Minister van Justitie, met verzoek dat een onderzoek zou worden ingesteld in zake ontvreemding van ijzer op 's Rijks werf.

Hierop werd, volgens bijlage III van het adres, den 7den December 1893 door den Minister van Justitie geantwoord, „dat het noodige onderzoek in bedoelde zaak is ingesteld doch geen voldoende aanwijzing is gekregen om tot vervolging over te gaan.”

Den 10den Februari 1894 ontving adressant de aanzegging, dat hij den 10den Maart d. a. v. eervol zou worden ontslagen. Dit ontslag werd gemotiveerd wegens gebrek aan werk, wat naar adressants beweren niet het geval zou zijn geweest, daar onmiddellijk een ander in zijne plaats werd gesteld.

Adressant, die zijn ontslag toeschreef aan de door hem (op bevel) afgelegde verklaringen, diende een beklag in bij den vice-admiraal, directeur en commandant der marine, dat hij ontslagen was, terwijl de werklieden op wie de verdenking van diefstal ruste in dienst werden gehouden.

Het antwoord van den directeur hierop was, volgens bijlage IV van het adres: „dat aangezien het niet bewezen is, dat er onder de werklieden, die niet ontslagen werden, zijn, die zich aan plichtverzuim hebben schuldig gemaakt, er geene reden van dien aard bestaat, om adressant in plaats van anderen in dienst te houden en in verband daarmee gevolg te geven aan zijn verzoek om het aangezegde ontslag op 10 Maart a. s. in te trekken.”

Een beklag door adressant bij den officier van justitie ingediend schijnt geen andere gevolgen te hebben gehad, dan dat een paar personen bij de politie in verhoor zijn geweest.

Ten slotte komt het adressant voor, „dat het onderzoek in deze zaak niet geleid is geworden met den ijver en dat overleg, zoo hoog noodig, waar 's Rijks materialen aldus worden vervreemd en dat hem uit alles is gebleken, dat zijne aanklacht, die hem door den officier van politie als 't ware is afgedwongen, aanleiding heeft gegeven tot zijn ontslag, terwijl een der dieven pensioen heeft erlangd, een vrijwillig is heengegaan en vier anderen nog in dienst zijn.”

Redenen waarom adressant der Kamer beleefdelijk verzoekt, „zijne grieven nauwkeurig te willen onderzoeken, opdat er een einde kome aan de bij velen bekende diefstallen op 's Rijks Marinewerf en eerlijke werklieden niet langer de treurige ervaring ondervinden, dat oneerlijke werklieden bij slapte van werk in hunne betrekking worden gehandhaafd of gepensionneerd en zij zelve midden in den winter, aan werkloosheid en het daarmee gepaard gaande gebrek worden overgeleverd.”

Uit de Nota van Inlichtingen van den Minister van Marine en Justitie ontvangen, blijkt het volgende:

Ad 1um. (Oneerlijkheden, die in 1892 door werklieden van de werf te Amsterdam zouden gepleegd zijn.) „in Augustus 1893 werd door den directeur en Commandant der Marine te Amsterdam gerapporteerd dat, na ingewonnen advies van den advocaat-fiscaal voor 's Konings zee- en landmacht, door dien vlagofficier rechtsingang was verleend tegen een werkman van die werf, beschuldigd van verduistering, en dat deze voor den zeekrijgsraad aan boord van Harer Majesteits wachtschip te Amsterdam terecht zou staan. Nadat de zeekrijgsraad zich onbevoegd had verklaard van de zaak kennis te nemen, nam het Hoog Militair Gerechtshof te Utrecht eene dispositie, waarbij de zaak naar den burger rechter werd verwezen, doch bestonden er blijkens mededeeling van den officier van justitie bij de arrondissements-rechtbank te Amsterdam aan genoemden vlag-officier, geen termen tot instelling eener strafvervolging, daar het bewijs voor eenig strafbaar feit ten eenenmale ontbrak.”

„Inmiddels bleek, uit een door den betrokken werkman ingediend adres om herstel in zijne eer bij de werf, dat de adressant Vroons destijds de aanklacht betreffende die beweerde verduistering had ingediend.”

Ad 2um (De verplaatsing van adressant.) De voorstelling van adressant, dat er eenig verband zou bestaan tusschen zijne aanklacht en zijne verplaatsing naar de oude (moet zijn nieuwe) smederij, wordt ten eenenmale onjuist genoemd; de verplaatsing was een gevolg van eene groote reparatie, die in 1893 de spantenoven moest ondergaan. Niet alleen adressant, maar nog andere werklieden van de ploeg werden aan ander werk gezet, en daar adressant „geen bepaald ambacht verstond, doch slechts voor handlangers-, sjouwers- en voorslagersdiensten kon worden gebezigd, werd hij tijdelijk in de nieuwe smederij geplaatst en later, bij vermindering van smidswerk, bij de ploeg scheepmakers ijzeren bouw, welke met lossen, wegen en opslaan van materiaal was belast.”

„Adressants plaatsing onder de sjouwerlieden, die in de open lucht werken, was dus geene „wegzending uit de smederij”, zooals hij voorstelt doch een gevolg van de eischen van dienst.” Dat voorts zijne verplaatsing naar de nieuwe smederij eene vermindering van weekloon van f 6 ten gevolge zou hebben gehad, wordt onjuist genoemd. Adressants loon is van den aanvang af f 1.80 per dag geweest en gebleven, „dat soms door meerdere verdiensten wegens overwerk en taakwerk verhooging onderging, andere malen minder was, doch dan alleen ten gevolge van verzuim van adressant om te werk te komen.”

Ad 3um (Adressants ontslag.) Dit ontslag hield volstrekt geen verband met adressants onthullingen. Hij deelde dit lot met 353 andere werklieden na het gereed komen van Hr. Ms. pantserdektorenschip *Koningin Wilhelmina der Nederlanden*.

Adressants beweren, dat voor werklieden van zijne positie geen gebrek aan werk bestond, en dat de met zijn ontslag opgevallen plaats onmiddellijk door een ander werd aangevuld, wordt eveneens onjuist genoemd, „vermits op dat tijdstip geen werklieden bij 's Rijks werf werden te werk gesteld.”

Uwe Commissie heeft de eer naar aanleiding van deze inlichtingen het volgende op te merken:

Volgens *ad 1um*, Iste gedeelte, is tegen één werkman eene vervolging ingesteld. Was deze een gevolg van verklaringen door den adressant voor den officier van politie afgelegd? Dit schijnt niet het geval te zijn geweest. Reeds uit dezen hoofde

niet, wyl volgens adressant niet één maar zes schuldigen door hem zijn aangewezen. Maar vooral ook niet, blijkens het 2de gedeelte van *ad Ium*, luidende: „dat uit een door den betrokken werkman ingediend adres om herstel in zijne eer bij de werf, (inmiddels bleek) dat de adressant Vroons destijds de aanklacht betreffende die beweerde verduistering had ingediend.”

Derhalve is eerst na dat alle onderzoek was afgelopen en na dat er bleken géén termen te zijn „tot het instellen eener strafvervolging,” gebleken wie de aanklager, of beter, de man was, door wiens optreden het vermoedelijk feit onder de aandacht der autoriteiten kwam.

Hieruit moet worden opgemaakt, dat juist is hetgeen adressant mededeelt en waarover hij zich beklagt, dat hij door geen der rechtskundige autoriteiten is gehoord, om de verklaringen door hem voor den officier van politie afgelegd en voor den raad van informatie onder eede herhaald, nader toe te lichten of te bevestigen.

Is, zoo mag gevraagd worden, hetgeen met die verklaringen openbaar werd niet door den officier van politie gerapporteerd? En zoo dit wèl het geval is geweest, zijn deze verklaringen dan niet overgelegd? En indien ook dit is geschied, waarom is dan de man door wien deze verklaringen zijn afgelegd niet in nader verhoor genomen; waarom schijnt zelfs zijn naam in de stukken, dit onderzoek rakende, niet te zijn genoemd? Mag eene verklaring, naar verzekerd wordt tot tweemaal toe in informatie onder eede afgelegd, als zóó weinig geldend worden beschouwd?

Ad 2um. Uwe Commissie vindt gene reden, om de stellige verklaring van den Minister, dat adressants beweren, als zou er eenig verband bestaan tusschen zijne aanklacht (schijnt te moeten zijn afgedwongen verklaringen) en verplaatsing naar de oude (moet zijn nieuwe) smederij, in twijfel te trekken, al kan zij niet ontkennen, dat de opeenvolging der feiten, den adressant wel reden gaven voor het vermoeden van dit verband. Overigens schijnt de vermindering van loon, waarover adressant zich beklagt en die een gevolg zou zijn geweest van de overplaatsing van de eene werkplaats naar de andere, op een misverstand te berusten, en moet hier gedacht worden aan het derven van loon voor *overwerk*, dat in de eene werkplaats plaats vond en

in de andere niet. Dat adressant mindere verdienste zou hebben gehad door eigen verzuim, wordt in een nader adres door hem betwist, uithoofde hij nooit heeft verzuimd.

Ad 3um. Uwe Commissie vindt evenmin reden voor het in twijfel trekken van de juistheid der hieronder voorkomende mededeeling. Waar toch des adressants ontslag samenviel met dat van 353 andere werklieden, terwijl er met dat tijdstip geen andere werklieden bij 's Rijks werf te werk werden gesteld, is er weinig aanleiding om de oorzaak van dat ontslag toe te schrijven aan de door hem afgelegde verklaringen.

Het oordeel uwer Commissie over de door de Regeering verstrekte inlichtingen is, dat wat aangaat de hoofdzaak, omschreven in *ad Ium*, er veel reden voor twijfel overblijft, of ten dezen aanzien wel de gevorderde activiteit en het gewenschte beleid door de betrokken ambtenaren is betracht.

Waar echter noch de militaire noch de rechterlijke autoriteiten termen hebben gevonden tot het instellen eener strafvervolging, en er, volgens de overtuiging van den vorigen Minister van Justitie (bijlage III van het adres), waaraan de tegenwoordige bewindsman zich refereert, „geen termen worden gevonden voor inmenging van Regeeringswege”, vindt uwe Commissie geene aanleiding om op een nader onderzoek aan te dringen.

Zij heeft mitsdien de eer aan uwe Kamer voor te stellen:

Om te besluiten, den Ministers van Marine en Justitie dank te zeggen voor de gegeven inlichtingen.

Aldus vastgesteld den 18den December 1895.

HELDT.

LUCASSE.

MUTSAERS.

DE KANTER.

W. DE BEAUFORT.